

Archeologisch Inventariserend
Veldonderzoek met proefsleuven aan de
Babelweg, plangebied Land van Vliedduin,
uitbreiding begraafplaats te Domburg,
gemeente Veere.

Walcherse Archeologische Dienst

Colofon

Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek met proefsleuven aan de Babelweg, plangebied Land van Vliedduin, uitbreiding begraafplaats te Domburg, gemeente Veere

Walcherse Archeologische rapporten 44
WAD-Projectcode VEDO-016-003 Land van Vliedduin

Auteur
B.H.F.M. Meijlink & B. Silkens

Afbeeldingen
WAD tenzij anders vermeld

Autorisatie—B.H.F.M. Meijlink

Uitgegeven door
Walcherse Archeologische Dienst
Postbus 70
4330 AB Middelburg
Tel: 0118-67 88 03
Fax: 0118-62 80 94
e-mail: b.meijlink@middelburg.nl

ISBN: 978-90-78877-516

Domburg, 2016

Omslag
Aanleg vlak 1 in werkput 1.

© Walcherse Archeologische Dienst, juli 2016

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De WAD aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoud

Administratieve gegevens	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding van het onderzoek	
1.2 Ligging en gebruik van het onderzoeksgebied	
1.3 Doel van het onderzoek	
2 Vooronderzoek (bureau-, boor- en proefsleuvenonderzoek)	8
2.1 Geologie en bodem (resultaten bureau- en booronderzoek)	
2.2 Bekende archeologische en historische waarden	
2.3 Resultaten proefsleuvenonderzoek Artefact!	
2.4 Verwachtingsmodel	
3 Resultaten proefsleuvenonderzoek	11
3.1 Resultaten veldonderzoek	
3.2 Resultaten vondstverwerking en determinatie	
4 Conclusies en advies	18
Literatuur	21
Bijlage 1 Spoorformulier	22
Bijlage 2 Vondstformulier	23

Administratieve gegevens

Soort onderzoek:	Inventariserend Veldonderzoek met proefsleuven
Provincie:	Zeeland
Gemeente:	Veere
Plaats:	Domburg
Toponiem:	Babelweg, Land van Vliedduin, uitbreiding Begraafplaats
Centrumcoördinaten plangebied:	X: 23650 / Y: 398375
Oppervlakte plangebied:	ca. 0,6 ha
Kaartblad: Kadastrale nrs	65A DBG03F1958 en DBG03F1560
CIS-code. Archis II:	4002099100
Opdrachtgever:	Gemeente Veere Dhr. A. van de Pas Traverse 1 4357 ET Domburg (0118) 555444
Bevoegd gezag:	Gemeente Veere namens deze: B.H.F.M. Meijlink Walcherse Archeologische Dienst (WAD) Postbus 6000 4330 LA Middelburg e-mail: b.meijlink@middelburg.nl
Beheer en plaats van documentatie:	Zeeuws Archeologisch Archief (ZAA) Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) Postbus 49, 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. J.J.B. Kuipers Tel.: 0118-670870, fax: 0118-670880 e-mail: jjb.kuipers@scez.nl
Beheer en plaats van vondsten :	Zeeuws Archeologisch Depot (ZAD) Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) Postbus 49, 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. H. Hendrikse Tel.: 0118-670870, fax: 0118-670880 e-mail: h.hendrikse@scez.nl
Complextype :	periferie van nederzetting
Autorisatie:	Drs. B.H.F.M. Meijlink Senior archeoloog WAD
ISBN-nummer	978-90-78877-516

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In het noorden van het plangebied Land van Vliedduin aan de Babelweg te Domburg plant de gemeente Veere een uitbreiding van de begraafplaats. Het gaat om een terrein met de afmeting van ongeveer 0,6 ha. De gemeente zal het terrein inrichten voor begravingen in twee lagen. Hoewel het terrein opgehoogd gaat worden, moet in de toekomst rekening worden gehouden met graven die tot een diepte van ongeveer 70 cm onder huidig maaiveld zullen reiken.

De verwachting was groot dat archeologische en cultuurhistorische waarden door het geplande gebruik als begraafplaats aangetast zouden worden. Ter hoogte van het huidige terrein van Simnia zijn in het verleden middeleeuwse nederzettingssporen aangetoond. Ook tijdens het archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureau-, een boor- en een proefsleuvenonderzoek in het geplande woon- en parkgedeelte van het Land van Vliedduin heeft onderzoeksbureau Artefact! substantiële sporen van niet alleen een middeleeuwse nederzetting, maar ook van een motte met mogelijk stenen toren aangetoond. (Besuijen 2014 en Depuydt en Coppens in prep.)

Hetzelfde vooronderzoek in de vorm van een bureau- en booronderzoek besloeg ook het terrein van de uitbreiding van de begraafplaats. Het kon de archeologische verwachting voor dit terrein niet wegnemen. Op advies van de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) achtte de gemeente het daarom noodzakelijk de archeologische verwachting door middel van proefsleuven te toetsen.

Van 6 tot en met 8 juni 2016 heeft de WAD een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) uitgevoerd op het terrein van de geplande uitbreiding van de begraafplaats.

1.2 Ligging en gebruik

Het onderzoeksgebied ligt aan de Babelweg te Domburg in het noordelijk deel van het plangebied Land van Vliedduin. (Fig. 1.) Het grenst aan de zuidzijde van de huidige begraafplaats en is bedoeld voor de uitbreiding van deze begraafplaats. Tot dan is het een weiland.

Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van ongeveer 0,6 ha.

1.3 Doel van het onderzoek

Het inventariserend veldonderzoek met proefsleuven is uitgevoerd binnen het kader van de landelijke wetgeving (Monumentenwet 1988) en het Walchers archeologiebeleid, zoals dat in het begin van 2006 is vastgesteld in de Nota Archeologische monumentenzorg Walcheren, in 2008 werd herzien en in 2016 opnieuw is vastgesteld. Uitgangspunt van het archeologiebeleid is het streven naar een optimaal behoud en beheer van het archeologisch erfgoed. De doelstelling van het Walchers beleid is bijgevolg in eerste plaats het veiligstellen van archeologisch waardevolle vindplaatsen (behoud in situ). Het archeologiebeleid is verankerd in de gemeentelijke bestemmingsplannen met bijbehorende bestemmingsregels.

Dit onderzoek heeft tot doel het verwachtingsmodel, opgesteld tijdens het voorafgaande bureau- en booronderzoek, te toetsen. Specifiek gaat het hier om het controleren of in dit deel van het plangebied ook archeologische resten van middeleeuwse bewoning en gebruik aanwezig zijn, net zoals in het zuidelijk /zuidwestelijk deel van het plangebied het geval is en ter hoogte van het verzorgingstehuis Simnia het geval was.

De resultaten van dit onderzoek liggen aan de basis van de besluitvorming omtrent eventuele vervolgstappen binnen het archeologische onderzoeksproces, die voorafgaand aan of gelijktijdig met de voorgenomen bodemingrepen moeten worden genomen.

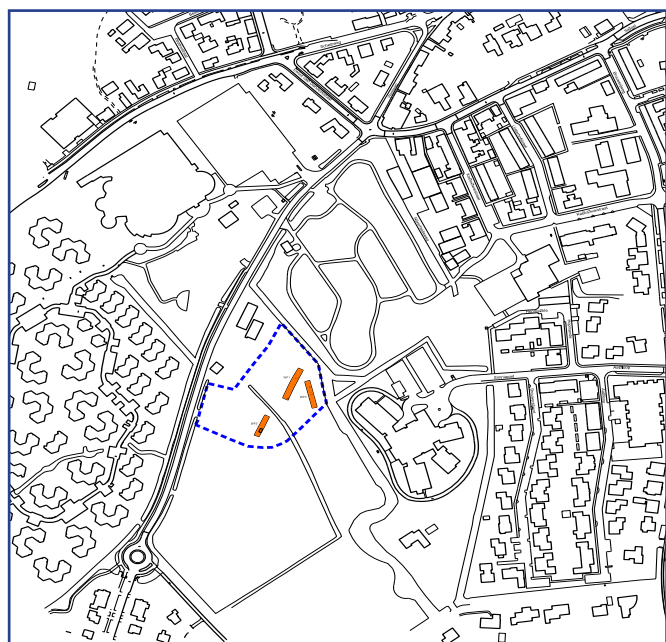
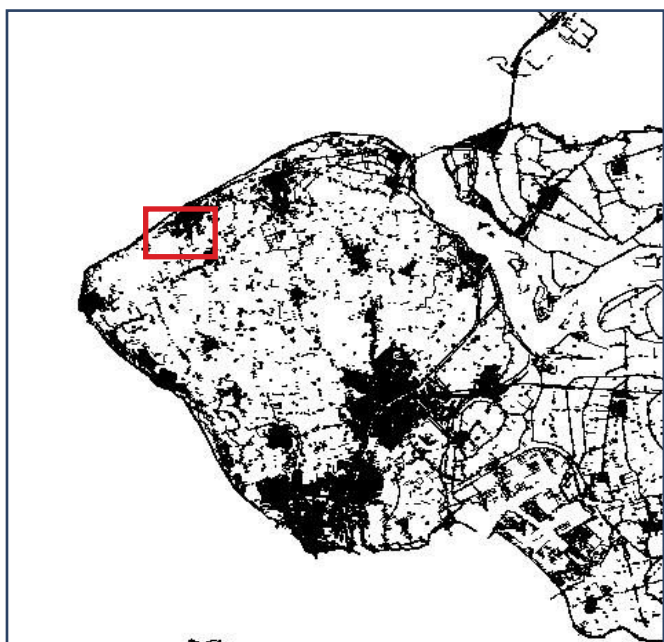
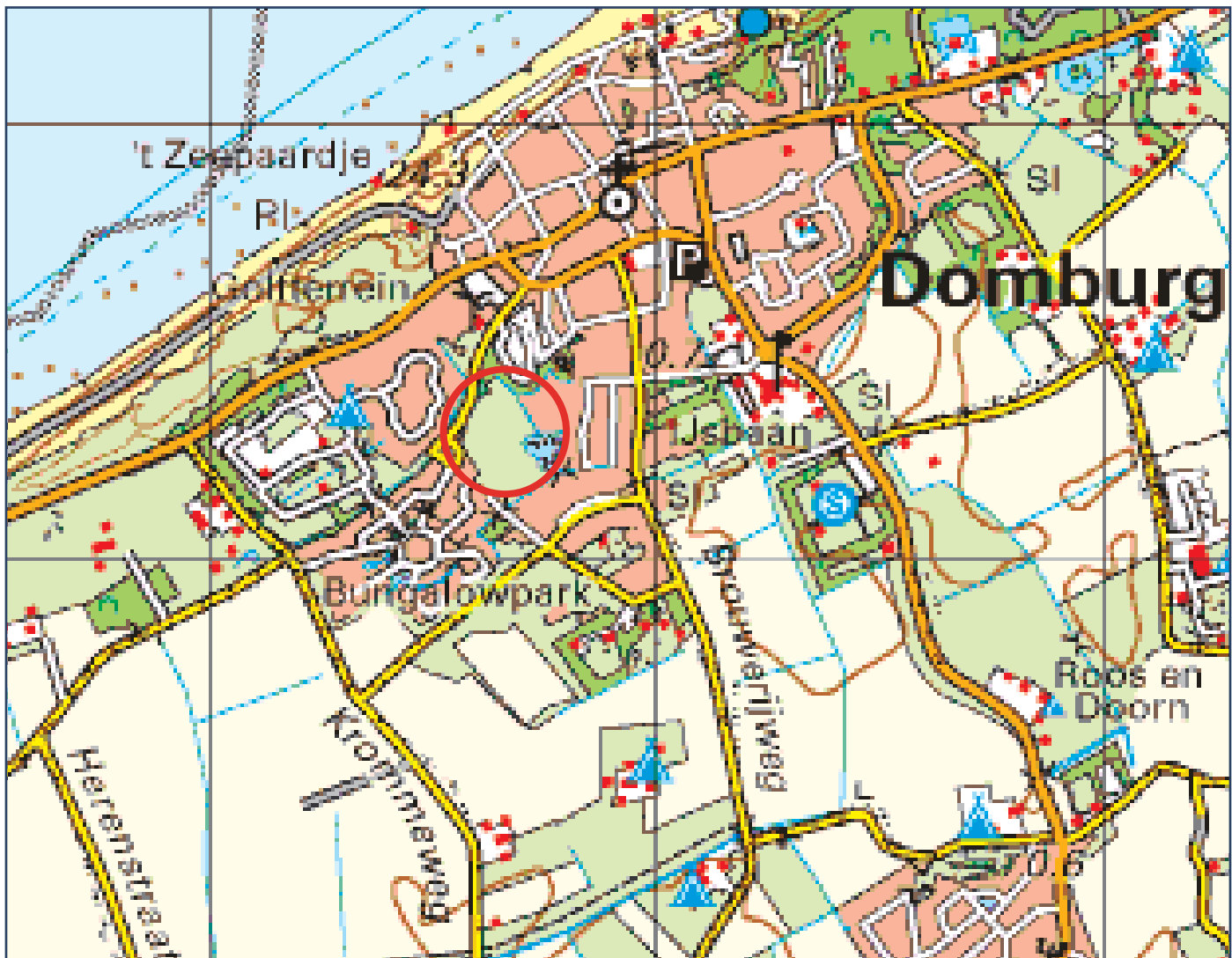

Fig. 1 Plangebied van de uitbreiding van de begraafplaats aan de Babelweg en omgeving op de topografische kaart. Het onderzochte terrein is in de kaart rechtsonder blauw omgeven; de proefsleuven zijn oranje ingekleurd.

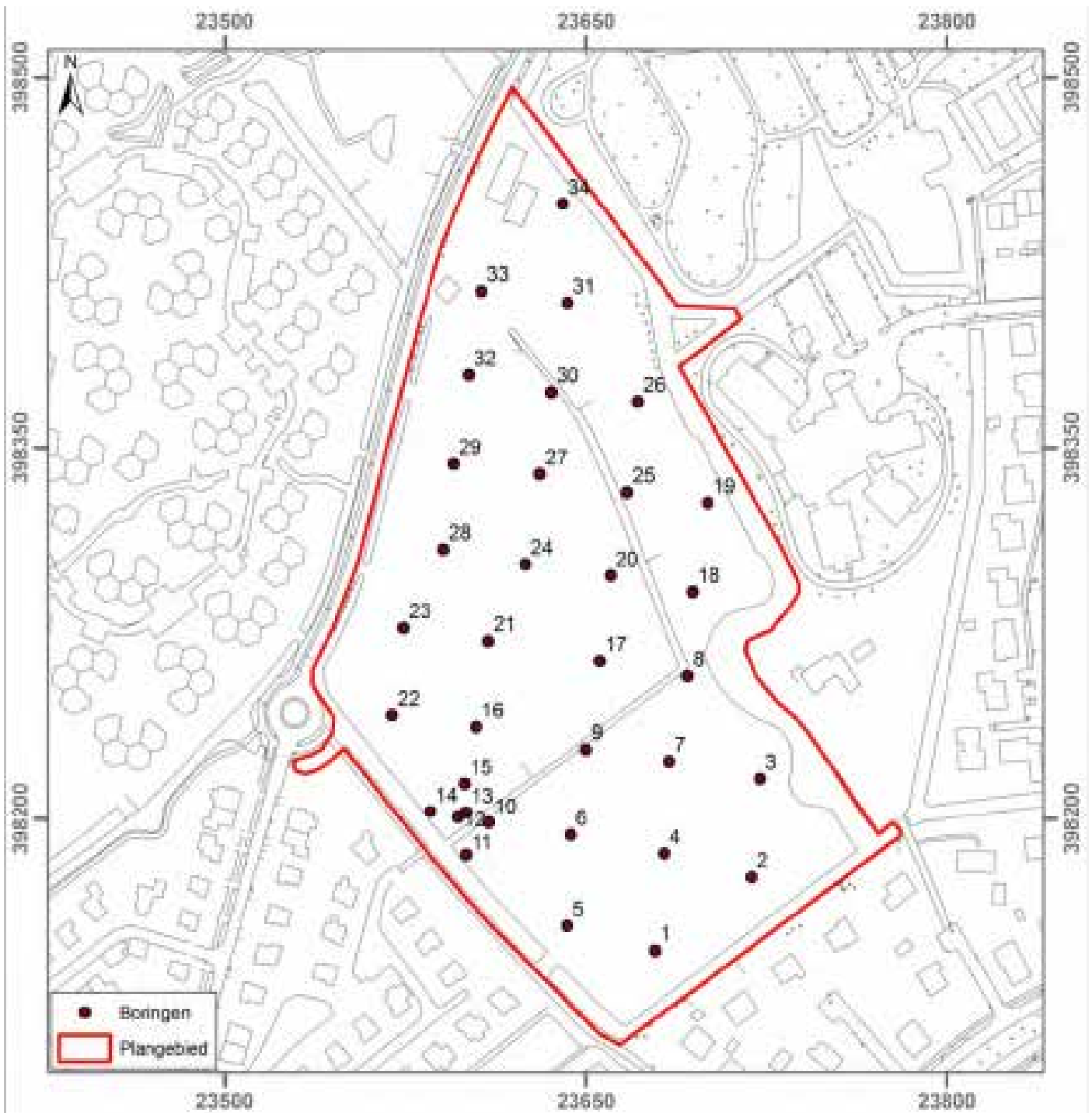

Fig. 2 Het volledige plangebied Land van Vliedduin te Domburg met weergave van de boorpunten van het vooronderzoek.
 Bron: Artefact! (Besuijen 2104)

2. Vooronderzoek (bureau-, boor- en proefsleuvenonderzoek)

2.1 Geologie en bodem (resultaten bureau- en booronderzoek)

Het bureauonderzoek en het booronderzoek uitgevoerd door Artefact! laten een voor noord-Walcheren vertrouwd bodemprofiel zien. (Besuijen 2014) Het Laagpakket van Wormer is met een relatief dun pakket Hollandveen afgedekt. Het veen vertoont op plaatsen een intacte top en op andere plaatsen moerneringskuilen uit de Middeleeuwen / Vroege Nieuwe Tijd, waar het veen is weggegraven.

Het Hollandveen is op haar beurt afgedekt door getijdeafzettingen die toegeschreven kunnen worden aan het Laagpakket van Walcheren. In het plangebied betreft het voornamelijk kleiige komafzettingen, met bovenin toenemende zandinmenging, ingewaaid vanaf de duinen (de zogenaamde Duinvaaggronden).

Specifiek zijn in het onderhavige onderzoeksgebied voor de uitbreiding van de begraafplaats de boringen 30 en 31 gezet. (Fig. 2) Boring 30, in de buurt van de door ons aangelegde proefsleuf 2, vertoont onder de bouwvoor een pakket van opgebrachte kleigrond. Daaronder ligt een pakket stevige klei van het Laagpakket van Walcheren op een dun (25 cm), maar ogenschijnlijk intact veenpakket. Boring 31, in de buurt van de door ons aangelegde proefsleuf 1, vertoont onder een dunne bouwvoor een 45 cm dikke, donkergrijze siltige zandlaag als duinvaaggrond geïnterpreteerd. Deze zandlaag ligt op een stevig kleipakket met veel dunne zandlaagjes. Het pakket is toegeschreven aan het Laagpakket van Walcheren. Onderin wordt het pakket donkergrijs en heeft het een scherpe, erosieve grens met het onderliggende veen.

2.2 Bekende archeologische en historische waarden

Walcherse Archeologische Verwachtings- en waardenkaart en de Beleidsadvieskaart

Op de beleidsadvieskaart van Walcheren ligt het plangebied in een terrein dat is aangeduid als terrein van hoge en middelhoge archeologische waarde. In deze zone geldt dat voor werkzaamheden met een omvang van meer dan 500 m² en dieper dan 40 cm archeologisch onderzoek noodzakelijk is. De geplande bodemingrepen in het plangebied/onderzoeksgebied zullen beide criteria overstijgen. Op de kaart overlappen aan de westzijde en aan de oostzijde delen van cirkels het plangebied Land van Vliedduin. Het betreffen cirkels die rond waarnemingen bij eerdere onderzoeken zijn gedaan. Aan de oostzijde betreffen het waarnemingen van middeleeuwse resten van bewoning gedaan door de SCEZ tijdens het uitgraven van de bouwkuil voor het verzorgingstehuis Simnia. Aan de westzijde ligt de cirkel rond de plaats, waar in de slootkant een stenen fundering is gevonden. Deze is gevonden in 2000 tijdens een veldkartering door SOB Research op het oostelijk aangrenzend perceel.

Als zodanig zijn deze vondstmeldingen ook in Archis als waarnemingen opgenomen. De waarnemingen uit deze landelijke database liggen aan de basis van de cirkels aangeduid op de Walcherse Archeologische kaarten.

Oude kaarten en luchtfoto's

Besuijen heeft tijdens het bureauonderzoek voor het gehele plangebied een hele reeks oude kaarten geraadpleegd, beginnend bij de vroegst bekende kaarten uit de 17e eeuw (Visscher Roman en Goliath). (Besuijen 2014) Hij komt tot de conclusie dat op de kaarten vanaf de 17e eeuw geen aanduiding te vinden is van bewoning of specifieke vormen van gebruik. (Besuijen 2014)

Ook de geraadpleegde luchtfoto's beschikbaar vanaf de Tweede Wereldoorlog tot en met vandaag laten een uitsluitend agrarische bestemming van het plangebied zien.

Tijdens de besprekingen van de resultaten van het booronderzoek kregen de archeologen van Artefact! en wij de kaart van het magnetometeronderzoek van het explosievenonderzoek te zien. Hierop viel direct een mooie cirkel op met een diameter van ca. 30 meter centraal in het plangebied. Bewust van het feit dat ook baksteen uitslaat bij de magnetometer, dachten we aan puinresten van mogelijk een stenen gebouw op een vliedberg. Langs de hellingen van de berg zal het puin naar beneden in de gracht zijn gerold. De grondboringen hier lieten ook puin vermoeden.

2.3 Resultaten proefsleuvenonderzoek Artefact!

Volgend op het bureau- en het booronderzoek, en ook het magnetometeronderzoek van het explosieven-opsporingsbedrijf heeft Artefact! de opdracht gekregen voor de uitvoering van een karterend en waardestellend proefsleuvenonderzoek. De rapportage van dit onderzoek is ten tijde van dit schrijven nog niet gereed. (Depuydt en Coppens in prep.) Hieronder volgen enkele voorlopige bevindingen.

In een eerste fase is een proefsleuf gegraven aan de westzijde van het plangebied ter hoogte van de boringen binnen de eerder genoemde cirkel. (Fig. 3) In de proefsleuf zijn geen resten van een stenen fundament gevonden, zoals dat in de slootkant op het aangrenzende perceel bij een eerder onderzoek is gedaan. Wel vonden de archeologen een opgevuuld greppelspoor en vermeende karresporen. Het geringe aantal vondsten doet niet vermoeden dat hier een huisplaats is aangesneden. Op een dieper niveau stuitten de archeologen nog op een ontwateringsgreppel uit de Romeinse tijd.

Ook is in deze eerste fase van het proefsleuvenonderzoek een proefsleuf aangelegd over de cirkel, zoals die bij het magnetometeronderzoek in kaart is gebracht. (Fig. 3) Inderdaad blijkt hier in de ondergrond een brede, cirkelvormige gracht aanwezig te zijn met aan de binnenzijde grote hoeveelheden puin. Dit puin bestaat voornamelijk uit (fragmenten van) grote kloostermoppen. Centraal binnen de gracht is ook een restant van een massief fundament opgemetseld uit dezelfde kloostermoppen aangesneden. Naast het restant is sprake van een groot uitbraakspoor. Het fundament kan met zijn grote moppen (30x14,5x7,5 cm) en op basis van aanwezig aardewerk in de late 12e - vroege 13e eeuw worden gedateerd. Het zou om een poer van bijvoorbeeld een molen kunnen gaan. Meer voor de hand ligt ook de interpretatie als het restant van de fundering van een stenen toren. Het zou de eerste bekende vliedberg met stenen toren op Walcheren zijn.

Met twee proefsleuven haaks op deze sleuf zijn de contouren van de gracht meer precies in kaart gebracht. (Fig. 3) Aan de noordwestzijde van de cirkelvormige gracht bevinden zich in de proefsleuf nog middeleeuwse grondsporen. Aan de zuidzijde van de gracht lijkt de bodem in latere tijd verstoord.

De vondst van de sporen van de vliedberg resulteerde in een aanpassing van het plan van Land van Vliedduin. De berg gaat een centraal onderdeel uitmaken van het park binnen dit plan. Woonkavels worden verplaatst naar de noordwestzijde van het plan, aan de Babelweg. Hierdoor werd een tweede fase binnen het proefsleuvenonderzoek noodzakelijk, namelijk ter hoogte van de verplaatste woonkavels.

In deze tweede fase van het proefsleuvenonderzoek van Artefact! zijn twee proefsleuven parallel aan de Babelweg in de noordwesthoek van het plangebied aangelegd. (Fig. 3) De meest noordelijk sleuf is tenslotte nog verlengd richting noordoosten. In de zuidelijke proefsleuf zijn duidelijke nederzettingssporen aanwezig, zoals we die onder meer ook kennen van de opgraving ter plaatse van de school De Golfslag aan de Roosjesweg te Domburg. (Meijlink & Silkens 2012) Het gaat om greppels, kuilen, sporen van mogelijke moesbedden, alle afgedekt en omgeven door een duidelijke cultuurlaag. In de noordelijke sleuf kwam een kort stuk van een muurfundering te voorschijn. In een zoek sleufje in het verlengde van het fundament kon deze nog maar een kort eind vervolgd worden. In totaal is het funderingsfragment slechts ca 5,20 m lang en 1,10 m breed. Aan de oostzijde bevindt zich een opgevuilde sloot. Vormt het fundament mogelijk een bruggenhoofd? In de verlenging van deze put richting noordoosten zijn nog greppelsporen, een gedempte sloot en een opgevuilde depressie (?) aangesneden. De laatste acht meter van deze smalle sleuf ligt ter hoogte van de uitbreiding van de begraafplaats en is leeg van archeologische sporen.

2.4 Verwachtingsmodel

Het archeologische verwachtingsmodel voor het terrein van de geplande uitbreiding van de begraafplaats spitst zich vooral toe op de Middeleeuwen. Het terrein is omgeven door het verzorgingstehuis Simnia aan de oostzijde, waar in het verleden archeologen van de SCEZ sporen van een middeleeuwse nederzetting hebben gedocumenteerd, en het plangebied met de recente proefsleuven, waarin Artefact! verschillende middeleeuwse grondsporen heeft opgegraven. De kans dat zich op het terrein van de uitbreiding van de begraafplaats ook middeleeuwse nederzettingssporen bevinden was daarmee groot.

Dieper in de ondergrond is de kans ook groot dat een veenpakket met een intacte top aanwezig is. In de top kunnen archeologische resten voorkomen uit de IJzertijd en de Romeinse tijd.

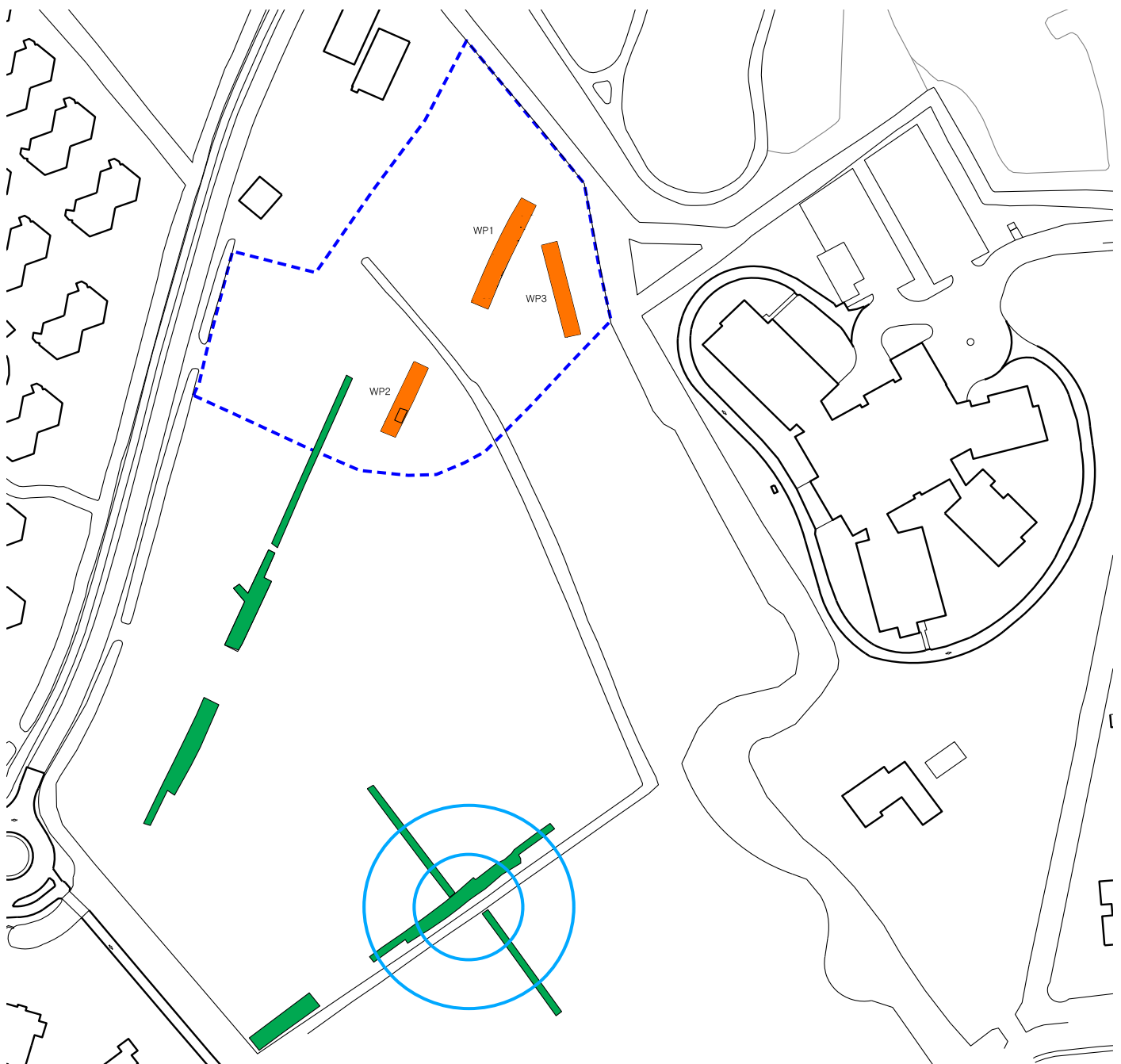

Fig. 3 Een overzicht van het plangebied Land van Vliedduin met de proefsleuven van Artefact! in groen, de reconstructie van de gracht rond de vliedberg in lichtblauw, de grens van onderhavig onderzoeksgebied van de uitbreiding van de begraafplaats in donkerblauw en de proefsleuven in oranje

3. Resultaten proefsleuvenonderzoek

3.1 Resultaten veldonderzoek

Inleiding

Om bovenstaand verwachtingsmodel, dat op basis het archeologische vooronderzoek is opgesteld, te toetsen, heeft de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) drie proefsleuven in het onderzoeksgebied aangelegd. Aan de basis van het onderzoek ligt het Programma van Eisen Domburg Land van Vliedduin (opgesteld door E. Coppens en J. Wattenberghe d.d. 18-11-2014). Voor dit specifieke proefsleuvenonderzoek heeft collega Bram Silkens een Nota van aanvulling opgesteld.

De eerste twee proefsleuven zijn in de voorbereiding bij de nota van aanvulling op het programma van eisen gepland. De derde proefsleuf is naar aanleiding van bevindingen in het veld extra aangelegd. (Fig. 3 en 4)

Methodiek

Bijgestaan door de stagestudent Deandra de Looff, vrijwilliger Sander de Vis en een door Leo de Pree bemande graafmachine van firma Traas en Oova heeft de WAD het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd tussen 6 en 8 juni 2016. De geplande proefsleuven zijn vooraf met behulp van GPS uitgezet en met piketten verklikt.

De graafmachine heeft bij de aanleg van de onderzoeksvlakken de bovengrond in dunne laagjes verwijderd. Sander de Vis heeft regelmatig deze afgraving met metaaldetector begeleid en ook de stort afgezocht. Ook het couperen van de grondsporen is gepaard gegaan met metaaldetectoronderzoek. Het aangelegde onderzoeksvlak bevond zich direct onder een oude bouwvoor of cultuurlaag die op haar beurt direct onder de huidige bouwvoor en een compacte zandige laag ligt. De vlakken en de daarin optredende sporen zijn ingemeten met behulp van GPS. Het gaat bij de grondsporen vooral om grotere greppelsporen. Zij zijn met de graafmachine gecoupeerd. Ter hoogte van de coupes, verschillende malen langs de werkput profielen, vond de documentatie van het bodemprofiel plaats.

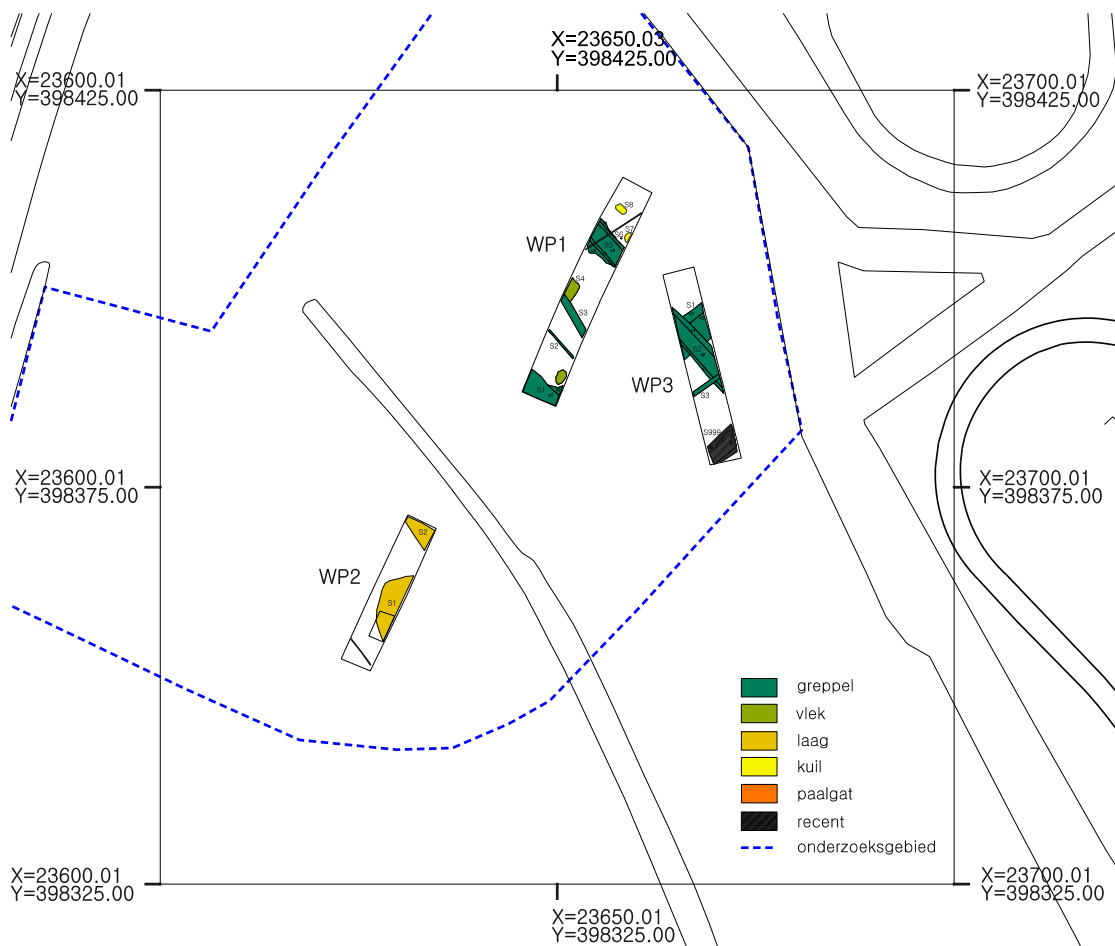
In bijlage 1 is het spoorformulier opgenomen, in bijlage 2 het vondstformulier uit het veld.

Onder het vondstmateriaal bevindt zich aardewerk, metaal, baksteen, verbrande klei en dierlijk bot. De vondsten zijn per spoor verzameld, gewassen en beschreven.

Veldwerkresultaten

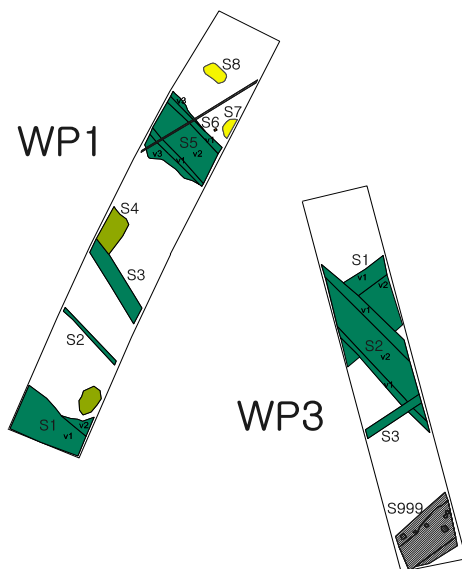
Werkput 1

Werkput 1 ligt in de noordhoek van het plangebied en van het onderzoeksgebied. (Fig. 4) De werkput was 4 meter breed en 30 meter lang. Bij de aanleg van de put viel de volgende opbouw van het bodemprofiel op (Fig. 5): onder een dunne moderne bouwvoor (S1003, bovenkant gem. +0,54 m NAP) ligt een zeer compacte, zandige laag van ca. 20 cm dikte (S1002, bovenkant ca. +0,30 m NAP). Niet duidelijk is of het hier om natuurlijk opgestoven zand gaat of door mensenhand opgebrachte grond. Onder deze harde laag bevindt zich een oude bouwvoor of cultuurlaag van 25 cm dikte (S1001) bovenkant ca. +0,12 m NAP). De laag bevat verschillende kleine vondsten, voornamelijk een paar scherven middeleeuws aardewerk (900-1300). Later materiaal zijn we bij het opgraven van de laag niet tegen gekomen. Onder de oude bouwvoor bevindt zich een pakket van zeer zware, taaie poelklei (S1000). Meer naar het noorden in de put worden deze afzettingen van het Laagpakket van Walcheren een weinig zandiger. In de coupes van de verschillende sporen is te zien dat een 10 cm dik donkergrijs kleilaagje (bovenkant -1,02 m NAP) de overgang markeert tussen de afzettingen van het Laagpakket van Walcheren en de intacte, veraarde top van het Hollandveen. De

X=23640.03
 Y=398415.04

X=23690.03
 Y=398415.04

X=23640.03
 Y=398365.04

X=23690.03
 Y=398365.04

greppel	laag / depressie	paalgat	onderzoeksgebied
vlek	kuil	recent	

Fig. 4 Overzicht alle grondsporen

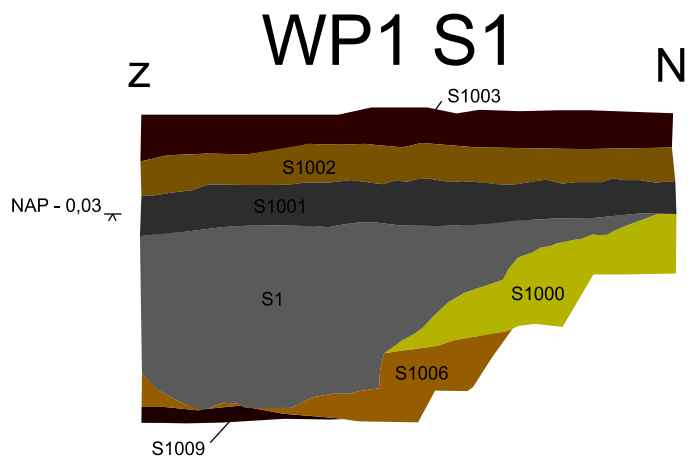

Fig. 5 Coupe langs noordwestprofiel van werkput 1 door slootspoor S1; foto en tekening op schaal

veraarde bovenkant van dit veenpakket ligt ongeveer 1,6 m onder het huidige maaiveld (S1009, bovenkant -1,12 m NAP) en is een 18 tot 20 cm dik. Het complete veenpakket is slechts 48 cm dik en ligt op afzettingen van het Laagpakket van Wormer (bovenkant -1,60 m NAP; gem. 2,15 m onder huidig maaiveld).

Het eerste onderzoeksvlak is aangelegd net onder deze oude bouwvoor. In dit vlak tekenden zich in het zuiddeel van de put een opgevulde brede greppel met twee vullingen (S1), een (sub)recente drain (S2), een opgevulde smalle greppel (S3) met daarnaast een vlek (S4), een gedempte sloot met drie vullingen (S5), een klein paalgat (S6) en twee kuilen (S7 en 8) af. Alle greppelsporen en de sloot liggen in noordwest-zuidoostelijke richting. Een recente drain (S999) doorsnijdt het vlak in zuidwest-noordoostelijke richting.

De greppel S1 bleek in de coupe eerder een brede sloot met een homogene grijze vulling. De sloot is 1,50 meter diep en reikt tot net in de bovenkant van het Hollandveen. Uit de vulling van het spoor kwamen aardwerkscherven te voorschijn van Pingsdorf- en Paffrathardewerk, maar ook Maaslands Wit en roodbakend aardewerk te voorschijn. De scherven zorgen voor een contextdatering tussen 1150 en 1250 na Chr. Aan metaalvondsten konden twee gecorrodeerde nagelfragmenten en een plat stukje lood verzameld worden. Het smalle greppelspoor S2 bleek een (sub)recente drain. Het greppelspoor S3 vulling 1 bleek in de coupe een mooie halfronde vorm te hebben. Ook dit is een homogene grijze vulling met een diepte van 38 cm. Aan de zuidzijde is sprake van een zandige vulling 2 die tot een diepte van 47 cm reikt. Tegen het greppelspoor S3 aan ligt het spoor S4 dat als 'vlek' is geïnterpreteerd. Waarschijnlijk gaat het om een opgevulde depressie. Het spoor is maar enkele centimeters diep, op plaatsen net tot 5 cm. In het spoor kwamen bij de aanleg van het vlak een Pingsdorf- en een Paffrathscherf te voorschijn, maar ook een scherf van Maaslands wit en grijsbakend aardewerk. Ook levert een contextdatering op tussen 1150 en 1250 na Chr. De brede greppel of sloot S5 heeft twee vullingen. Vulling 1 is eigenlijk de oude bouwvoor (S1001) die aan weerszijden naar beneden het talud van het greppelspoor volgt. Centraal heeft het spoor een geelbruine zeer zandige vulling (vulling 3), als of het greppelspoor met duinzand volgestoven is. Vulling 2 aan weerszijden van het spoor in het vlak herkend als een beetje een vuile verkleuring. In de coupe is de vulling moeilijker te herkennen. Wel leek aan de noordzijde in de coupe een aparte laag of depressie aanwezig die het spoornummer S1005 heeft gekregen. Het gaat om een depressie met een humeuze, donkerbruingrijze vulling met ook houtskool en basteen spikkels als insluitsels. Onder deze depressie tekende zich nog een kleine, 18 cm diepe kuil af met een grijs gevlekte vulling. Dit is spoor S9. Het kuilspoor S7 dat in het vlak is herkend is tijdens de documentatie van de coupe opgesplitst in de sporen S1005 en het spoor S9. Tijdens het aanleggen van de coupe zijn onder vondstnummer 7 drie roodbakende aardwerkscherven, een Pingsdorfscherf en een scherf van een kogelpot verzameld. Dit plaatst de kuil ook in de periode tussen 1150 en 1250. Bovendien lag in de vulling van de kuil ook een fragment van een vogelbot. Het kleine paalgat (S6) was in de coupe maar 1 cm diep en had een onregelmatige onderkant. Het kan bij dit spoor ook goed om bioturbatie gaan. Tenslotte is de grote kuil S8 gecoupeerd. De kuil reikt maar liefst 1,40 m onder het vlak tot in het pakket Hollandveen. De bodem van de kuil is onregelmatig; duidelijk zijn schepsteken te onderscheiden. De grijze vrij zandige kleivulling bevat ook kleine klei- en veenbrokjes. De bovenste 40 centimeter van de vulling bevat meer en grotere kleibrokken. Bij het couperen zijn geen vondsten gedaan. Het spoor is niet afgewerkt. Een helft is bewaard in de ondergrond.

Alle sporen, op misschien spoor S2 na, hangen keurig onder de oude bouwvoor. Dat betekent dat de sporen gelijktijdig of ouder dan de oude bouwvoor dateren. Bij het greppelspoor S5 is duidelijk dat de oude bouwvoor en het spoor in elkaar overgaan en gelijktijdig dateren.

Werkput 2

In het zuidelijk deel van het terrein bestemd voor de uitbreiding van de begraafplaats ligt werkput 2. (Fig. 4) Deze put is 20 meter lang en 4 meter breed. Ter hoogte van deze put bevindt zich eveneens een harde, compacte zandlaag van ca. 20 cm dikte onder een dunnen bouwvoor. Het verschil met werkput 1 is dat hier onder de compacte zandlaag geen oude bouwvoor aanwezig is. De zandlaag ligt direct op zeer taaie en zware poelklei van het Laagpakket van Walcheren. Tegen de noordkant van de werkput en halverwege tekenden zich nog twee verkleuringen af (resp. S2 en S1). Dit zijn naar alle waarschijnlijkheid oorspronkelijke depressies in de sedimentatie die op natuurlijke wijze zijn opgevuld. In de klei tekenden zich geen antropogene sporen af, op twee recente drains na.

Halverwege de put is een kleine werkput gegraven om de opgevulde depressie nader te onderzoeken en om gelijk een inzicht te krijgen in de profielopbouw vanaf het Hollandveen. De depressie bleek slechts 4 cm diep. Met betrekking tot de bodemopbouw valt in tegenstelling tot het profiel in werkput 1 op dat hier sprake is van een erosieve grens tussen het Laagpakket van Walcheren en de top van het Hollandveen. Hier bevindt zich geen donkergrijs kleilaagje als overgang tussen beide pakketten. Om een sterke erosie gaat het niet, aangezien er ook nog sprake is van veraard veen in de bovenkant van het ca. 37 cm dikke veenpakket. De top van het veen ligt op 1,50 m onder het huidige maaiveld (ca. -1,25 NAP).

Werkput 3

De gevonden grondsporen in werkput 1 gaven aanleiding om tijdens het veldwerk te besluiten ook nog werkput 3 aan te leggen. Dit was bedoeld om een beter inzicht te krijgen in de dichtheid van de grondsporen in dit stuk van het terrein. De vraag stond daarbij centraal of de werkputten ter hoogte van een middeleeuws nederzettingsterrein liggen of eerder in de periferie van een nederzetting. Het is om deze reden waarom de werkput 3 tussen werkput 1 en het opgegraven nederzettingsterrein ter hoogte van verzorgingstehuis *simnia* is gesitueerd.

Werkput 3 is 25 meter lang en 4 meter breed. De put vertoont hetzelfde bodemprofiel als werkput 1 met onder de huidige bouwvoor de compacte, harde zandlaag en daaronder de oude bouwvoor (S1001). Tijdens het aanleggen van het onderzoeksvlak net onder de oude bouwvoor konden vier aardewerkscherven verzameld worden. Het gaat om scherven van Pingsdorf-, blauwgrijs, kogelpot- en roodbakend aardewerk. Dit bevestigt de datering tussen 1150 en 1250.

Onder oude bouwvoor tekenen zich in het vlak twee sporen van opgevulde, middeleeuwse sloten (S1 en S2) en een smalle middeleeuwse greppel (S3) af. De opgevulde sloot S1 is ca. 4,25 m breed, loopt van noordoost naar zuidwest en kan mogelijk in een haaks verband staan met de opgevulde sloot S1 in werkput 1. Het grondspoor S2 in deze werkput is dezelfde opgevulde sloot als het grondspoor S5 in werkput 1. Deze sloot van ca. 2,80 m breedte oversnijdt de opgevulde sloot S1. De smalle greppel S3 loop ook van noordoost naar zuidwest. Het spoor is 54 cm breed. De greppel- of slootsporen zijn in deze werkput niet gecoupeerd.

Andere antropogene grondsporen uit de Middeleeuwen doen zich in de put niet voor. Wel is aan de zuidoostzijde van de put het spoor te zien van een gedempte subrecente sloot. In de vulling zijn ook nog recente paalgaten waar te nemen.

3.2 Resultaten vondstverwerking en determinatie

Tijdens het veldwerk zijn 35 aardewerkscherven verzameld. Zij hebben een totaalgewicht van 394 gram. Daarnaast zijn achttien fragmenten van zachte baksteen verzameld, evenals een stukje verbrande klei, respectievelijk met de totaalgewichten 1.119 en 9 gram. Met de metaaldetector zijn acht metaalvondsten gedaan. Zij hebben het totaalgewicht van 72 gram. Tenslotte zijn acht stukjes bot met een totaalgewicht van

18 gram gevonden.

De vondsten zijn gewassen en alle gedetermineerd door B. Meijlink. De metaalvondsten betreffen vrijwel uitsluitend gecorrodeerde nagelfragmenten en komen daarom niet voor conservering in aanmerking. Dat geldt ook voor een plat loodfragmentje en een uit de stort verzamelde munt.

In het veld is nog een grondmonster ten behoeve van eventueel paleo-ecologisch onderzoek uit de vulling van het kuilspoor WP1S8 genomen. We hebben besloten dit monster niet te zeven en verder te laten onderzoeken.

Aardewerk

Het aardewerk van dit onderzoek bestaat uit verschillende middeleeuwse baksels. (Tabel 1) Vier scherven zijn van het zogenaamde Pingsdorf-aardewerk. Dit aardewerk werd in de periode tussen 900 en 1200 na Chr. gemaakt in het Duitse Rijnland. Het gaat om een vrij ruw, hard, overwegend wit of geel baksel. De potten waren vaak versierd met rode verfspetters of-strepen. Vooral kannen van dit aardewerk waren populair in onze streken.

Ook uit het Rijnland komt het blauwgrijze aardewerk. Vijf scherven van dit aardewerk vertonen kenmerken die toegewezen kunnen worden aan het zogenaamde Paffrath-aardewerk, een sub-groep van dit blauwgrijze aardewerk. Een licht glimmend oppervlak en een bladerdeeg-achtige structuur in de breuk zijn de voornaamste kenmerken. Van dit aardewerk, dat ook in de periode 900- 1200 dateert, kennen we vooral (kogel)potten en open vormen, zoals bakpannen.

Dit zijn ook de voornaamste vormen die lokaal gemaakt werden. We schrijven ze toe aan het zogenaamde kogelpot-aardewerk dat eveneens tussen 900 en 1200 zeer populair was. In de proefsleuven zijn zeven scherven van dit aardewerk gevonden. Van twee scherven is niet duidelijk of ze van een kogelpot afkomstig zijn of eerder van een pot van Maaslands wit aardewerk.

Het Pingsdorf-aardewerk begint aan het eind vanaf de tweede helft van de elfde eeuw terrein te verliezen aan het steeds meer populaire Maaslands wit aardewerk, afkomstig uit het Maasgebied van het huidige Noord-Frankrijk, België en Nederlands Limburg. Het is een glad, hard overwegend wit of geel baksel, in veel gevallen voorzien van gelige, soms groenige glazuur. Ook van dit baksel kennen we vooral kannen. De populariteit van dit aardewerk kent zijn hoogtepunt in onze streken tussen 1100 en 1300 na Chr. Een wat minder populaire variant op dit aardewerk vormt het Maaslands rood aardewerk met dezelfde vormen. Bij dit onderzoek zijn zes scherven van het Maaslands wit en één scherf van het Maaslands rood aardewerk gevonden.

VEDO-016-003 Domburg Land van Vliedduin uitbreiding begraafplaats																				
Aardewerkbeschrijving																				
vondst nummer	volg nummer	WP	Vlak	Spoor	inhoud	baksel	type	aantal	gewicht (gr.)	rand	wand	bodem	oor/steel	deksel	overig	voll. profiel	mil	mai	opmerkingen	datering
1		1	1	1001	AW	Maaslands wit		2	26		1	1								1100-1300
3		1	1	1001	AW	Maaslands rood		1	147				1						enkele glazuurspetters	1100-1300
3		1	1	1001	AW	Maaslands wit		2	3		2									1100-1300
4		1	1	1	AW	Pingsdorf		1	16			1							fragment geknepen standring	900-1200
5	1	1	1	4	AW	Pingsdorf		1	21	1									met rode verf	900-1200
5	2	1	1	4	AW	Maaslands wit		1	3		1								buiten glazuur, met krasversiering (?)	1100-1300
5	3	1	1	4	AW	blauwgrijs		1	5		1								Paffrath	900-1200
5	4	1	1	4	AW	grijsbakkend		1	9	1										1150-1350
6	1	1	1	1001	AW	kogelpot		1	13		1									900-1200
6	2	1	1	1001	AW	grijsbakkend		1	15	1										1150-1350
6	3	1	1	1001	AW	blauwgrijs		1	6		1								Paffrath	900-1200
7	1	1	1	7	AW	roodbakkend		3	11	1	2								randscherf verveerd	1150-1350
7	2	1	1	7	AW	Pingsdorf		1	0,8		1									900-1200
7	3	1	1	7	AW	kogelpot		2	11		2									900-1200
12	1	1	1	1	AW	blauwgrijs		1	6		1								Paffrath	900-1200
12	2	1	1	1	AW	kogelpot/Maaslands		2	0,8		2								zo klein, wat is het?	900-1300
13	1	1	1	3	AW	blauwgrijs		1	3	1									Paffrath?	900-1200
13	2	1	1	3	AW	grijsbakkend		1	9		1									1150-1350
14	1	1	1	1	AW	Maaslands wit		1	3											1100-1300
14	1	1	1	1	AW	roodbakkend		1	3											1150-1350
16	1	3	1	1001	AW	blauwgrijs		1	7		1								Paffrath	900-1200
16	2	3	1	1001	AW	Pingsdorf		1	4		1									900-1200
16	3	3	1	1001	AW	kogelpot		4	41	1	3									900-1200
16	4	3	1	1001	AW	roodbakkend		3	30		3									1150-1350
								Totaal	35	393,6										

Tabel 1. Aardewerkdeterminatie

In het begin van de elfde eeuw komt ook het grijsbakkende aardewerk op. Het gaat om potten, die in tegenstelling tot het kogelpot-aardewerk, nu volledig op de schijf gedraaid zijn en op een hogere temperatuur zijn gebakken. Het maakt het aardewerk een stuk harder. De scherf is vaak dunner. Het grijsbakkende aardewerk is veel in gebruik in de periode 1100 - 1300 na Chr. Grote grijsbakkende waterkannen kennen nog een langere tijd van gebruik. Drie scherven van dit aardewerk zijn verzameld bij dit onderzoek.

Een tegenhanger van het grijsbakkende aardewerk vormt het roodbakkende aardewerk dat eeuwenlang grote populariteit heeft genoten. De potten van dit aardewerk zijn ook op de schijf gedraaid en onder hoge temperatuur gebakken. Tijdens het bakken in de oven is er zuurstof toegelaten in de oven, waardoor er oxidatie in de klei plaats vond. Hierdoor kleurt het aardewerk rood. het vroege, middeleeuwse roodbakkende aardewerk kent nog (zeer) schaarse bedekking met glazuur. Soms gaat het om maar enkele spetters. De zeven scherven van het vroege, middeleeuwse roodbakkende aardewerk die bij dit onderzoek verzameld zijn, dateren we in de periode 1150-1350.

Kijken we naar de verschillende vondstcontexten, dan komen, redelijk evenredig verdeeld over de voorkomende baksels, zestien scherven uit de oude bouwvoor. Een Pingsdorf-scherf, een blauwgrijze scherf, maar ook een Maaslands witte en een roodbakkende scherf komen uit de opgevulde sloot S1 in werkput 1. Het greppelspoor S3 bevatte een blauwgrijze scherf en een grijsbakkende scherf. De opgevulde depressie S4 uit dezelfde put bevatte een Pingsdorfscherf, een blauwgrijze scherf, een Maaslands witte scherf en een grijsbakkende scherf. Uit kuilspoor S7 (=S9 in de coupe) konden een kogelpotscherf, een Pingsdorfscherf, maar ook een roodbakkende scherf geborgen worden.

De grondsporen vertonen elke keer naast relatief vroege scherven ook scherven van de latere baksels roodbakkend en grijsbakkend aardewerk. Om deze reden dateren we deze sporen in de periode 1150 tot 1250. De oude bouwvoor kent mogelijk een langere periode van vorming en gebruik en zou in theorie opgebouwd kunnen zijn in de periode vanaf 900 tot ca. 1300 na Chr.

Bouwmateriaal

Uit de oude bouwvoor zijn in totaal acht ruwe baksteenfragmenten verzameld. (Tabel 2) Zeven stuks zijn duidelijk van een zachte baksteen en passen in de middeleeuwse datering. Eén stuk lijkt harder en ook wat later. Uit de opgevulde sloot S5 in werkput 1 komen vier fragmenten van zachte baksteen en uit het greppelspoor S3 in dezelfde put zes kleine fragmenten van zachte baksteen.

Uit spoor S7, de opgevulde depressie in werkput 1 komt ook nog een stukje verbrande klei met mogelijk nog de indruk van een tak herkenbaar.

VEDO-016-003 Domburg Land van Vliedduin uitbreiding begraafplaats																
vondst nummer	volg nummer	WP	Vlak	Spoor	vulling	inhoud	baksel	soort	type	kleur	aantal	gewicht (gr.)	Afmetingen (cm)	opmerkingen	datering	foto/tek
2		1	1	1001		BW		baksteen			5	274		ruwe fragmenten, zou ook VKL kunnen zijn		
6		1	1	1001		BW		baksteen			3	313		2 ruwe fragmenten, 1 later fragment		
7		1	1	7		BW		vkl			1	9		afdruk tak?		
9		1	1	5	3	BW		baksteen			4	357				
13		1	1	3		BW		baksteen			6	175				
											19	1128				

Tabel 2. Determinatie bouwmateriaal

vondst nummer	volg nummer	WP	Vlak	Spoor	vulling/se g	inhoud	materiaal	soort	type	aantal	gewicht (gr.)	opmerkingen	datering	foto/tek
3		1	1	1001		metaal	ijzer (FE)	nagel		1	8	hoeft niet geconserveerd		
8		1	1			metaal	koper (CU)	munt		1	2	van stort, detectorvondst, halve cent Willem I (determinatie Sander de Vis), sterk verweerd		
11		1	1	1		metaal	ijzer (FE)	nagel		2	10	nagelfragmenten, hoeft niet geconserveerd		
12		1	1	1		metaal	lood (PB)	indet		1	13	plat fragmentje		
14		1	1	1		metaal	ijzer (FE)	nagel		1	7			
15		1	1	2	1	metaal	ijzer (FE)	nagel		2	32	zwaar gecorrodeerd; hoeft niet geconserveerd		
										8	72			

Tabel 3. Determinatie metaal

Metaal

Alle metaalvondsten zijn opgespoord met behulp van een metaaldetector. Het gaat om acht stuks met een gezamenlijk gewicht van 72 gram. (Tabel 3) Twee fragmenten van ijzeren nagels en een plat stukje lood lagen in de vulling van slootspoor S1 in werkput 1. Uit het spoor van de subrecente drain S2 in dezelfde put komen ook twee stukken van nagels. Uit de oude bouwvoor (S1001) komt ook een stuk van een ijzeren nagel. Tenslotte is op de uitkomende stort een muntvondstje gedaan. Het betreft een sterk verweerde halve cent uit de negentiende eeuw (determinatie Sander de Vis). De metaalvondsten komen vanwege hun geringe waarde en hun slechte staat niet voor conservering in aanmerking. Ze zullen daarom ook niet voor deponering aangeboden worden.

Dierlijk bot

Uit het kuilspoor S7 (in de coupe S9) komt een half vogelbot. Het behoorde tot een poot van een vogel van het formaat van een kip. Verder zijn zeven sterk verweerde stukjes bot bij de aanleg van het vlak uit de oude bouwvoor verzameld.

4. Conclusies en advies

4.1 Conclusies

In het kader van de uitbreiding van de begraafplaats binnen het plan Land van Vliedduin heeft de WAD een archeologisch onderzoek uitgevoerd in het plangebied aan de Babelweg te Domburg. Bureauonderzoek, booronderzoek en gravend onderzoek op belendende percelen hadden duidelijk gemaakt dat in het gebied een hoge verwachting op aanwezigheid van archeologische resten uit de Middeleeuwen heerst. Het gaat om resten van middeleeuwse nederzetting(en) ter hoogte van het verzorgingstehuis Simnia en mogelijk ook een neerhof aan de voet van een voormalige vliedberg die centraal in het plangebied Land van Vliedduin is gevonden.

Ook maakte het booronderzoek duidelijk dat in delen van het onderzoeksgebied de top van het veen niet alleen intact was, maar ook veraard. Dit houdt in dat hier voor de mens in de IJzertijd en de Romeinse Tijd goede omstandigheden heersten om te wonen of een vorm van landbouw te bedrijven.

Daarom heeft de WAD in het onderzoeksgebied drie proefsleuven gegraven, op zoek naar sporen en vondsten uit de Middeleeuwen en op zoek naar andersoortige aanwijzingen voor bewoning of gebruik van de locaties. In twee proefsleuven is ook een kijkgat gegraven naar de top van het veen. In de kijkgaten kwamen geen archeologische vondsten voor, net zomin als aanwijzingen voor bewoning of gebruik van het veenlandschap hier in de IJzertijd en Romeinse tijd

Uit de Middeleeuwen is in de twee noordelijke proefsleuven nog een oude bouwvoor aanwezig. Het geringe aantal vondsten uit deze oude bouwvoor geeft aan dat het onderzoeksgebied niet ter hoogte van een nederzetting, maar in de periferie ervan ligt. De grondsporen in de vorm van opgevulde brede sloten en greppels lijken dit te bevestigen. Ook de enkele kuilsporen die gevonden zijn, bevatten nauwelijks vondsten. De grondsporen en de oude bouwvoor lijken te wijzen op een agrarisch gebruik van dit gebied in de Middeleeuwen. Ook het feit dat het gebied ter hoogte van poelafzettingen ligt, voedt deze interpretatie. bewoning vond vrijwel uitsluitend op de zandige, en hoger gelegen kreekafzettingen plaats. Een mooi voorbeeld hiervan is ook de opgraving op de locatie van de basisschool de Golfslag aan de Roosjesweg te Domburg (Meijlink en Silkens 2012). Deze opgraving laat trouwens een vergelijkbaar bodemprofiel zien met een in de Nieuwe Tijd afgedekte oude, middeleeuwse bouwvoor.

In de meest zuidelijke werkput (WP2) is de oude bouwvoor niet aanwezig. Hier zijn in de stevige poelklei nauwelijks tot geen sporen en vondsten van bewoning of gebruik gedaan.

De verspreid over voornamelijk werkput 1 en werkput 3 verzamelde aardewerkvondsten dateren het middeleeuwse gebruik van het terrein tussen 1150 en 1250 na Chr. Het uiterst geringe huishoudelijke afval, bijvoorbeeld in de vorm van dierlijk botmateriaal, wijst er ook op dat het gebied op een afstand van een nederzetting is gelegen.

Beantwoording van de onderzoeksvragen

- Zijn binnen het archeologische sporen en vondsten aanwezig? Zo ja, welke sporen, structuren en vondsten zijn dit?

In de proefsleuven werkput 1 en 3 zijn onder een oude, middeleeuwse bouwvoor (ca. 1000-1300) de grondsporen van brede sloten en van greppels gevonden. Ze vertonen oversnijdingen, maar de datering van de vondsten uit de sporen geven aan dat er geen eeuwenlang verschil in tijd tussen de sporen onderling heeft gelegen. Ook zijn twee kuilsporen gevonden. Het aardewerk uit de sporen dateert telkens opnieuw in de periode tussen 1150 en 1250. Het gaat om vroeger aardewerk

(Pingsdorf, blauwgrijs en kogelpot), ook een aandeel Maaslands wit, maar ook telkens binnen dezelfde context scherven van grijsbakkend en roodbakkend aardewerk.

In de zuidelijke werkput 2 is geen oude bouwvoor aanwezig en zijn ook geen middeleeuwse, antropogene grondsporen gevonden.

- Wat is de aard van de aangetroffen sporen / structuren? Bespreek de datering en fasering van de aangetroffen structuren.

Zie hierboven.

- Werden er cultuur en/of leeflagen aangetroffen? Zo ja, bespreek.

Onder de moderne bouwvoor bevindt zich een zeer compacte en zandige, humeuze laag. Het lijkt op ingestoven zand die door de mens is aangerijkt met humus. Onder deze laag ligt een oude bouwvoor van ca. 20-25 cm dikte. Aardewerkvondstjes uit deze laag dateren vanaf 900 tot ca. 1350 na Chr.

- Werden resten van een boerderij of erf uit de Middeleeuwen en/of Nieuwe Tijd aangetroffen? Zo ja, bespreek de structuren en eventuele fasering.

N.v.t.

- Bespreek de geologische opbouw en/of archeologische stratigrafie binnen het plangebied en koppel de aangetroffen structuren hieraan. Illustreer middels profieltekening en/of –foto.

Zie hierboven.

- Koppel de onderzoeksresultaten terug naar het vooronderzoek en het opgestelde archeologische verwachtingsmodel. Bespreek de aangetroffen structuren in relatie tot de bekende historische informatie en oud kaartmateriaal.

In het verwachtingsmodel, dat op basis van het bureauonderzoek en het booronderzoek is opgesteld, was een hogere verwachting opgenomen ten aanzien van sporen en vondsten behorende bij een middeleeuwse nederzetting. De sporen en het geringe aantal vondsten, die ook klein zijn, wijzen eerder op een agrarisch gebruik van het terrein in de periferie van een middeleeuwse nederzetting.

- Bespreek de gaafheid van de vindplaats en de conserveringstoestand van metaal, organisch en ecologisch materiaal. Is de stratigrafie binnen het plangebied intact of zijn (grote) verstoringen aanwezig?

De grondsporen vertonen een goede conservering; zij zijn nog afgedekt door een intacte oude bouwvoor. De paar gevonden ijzeren nagelfragmenten zijn zwaar gecorrodeerd en slecht bewaard. Ook de andere metaaltjes zijn slecht bewaard. Het botmateriaal in de oude bouwvoor is sterk verweerd, waar het ene botvondstje uit een kuilspoor redelijk is geconserveerd. De aardewerkscherven zijn klein (hoge fragmentatiegraad).

- Zijn er binnen het plangebied behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig? Bespreek de waardering conform KNA.

Er is geen sprake van behoudenswaardige vindplaatsen binnen het terrein van de geplande uitbreiding van de begraafplaats te Domburg. De grondsporen in de vorm van brede sloten en in de vorm van greppels samen met twee kuilsporen duiden op een agrarisch gebruik van het terrein in de Middeleeuwen. In termen van de waardering van vindplaatsen volgens de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie 3.3 (KNA 3.3) scoren de grondsporen en vondsten wat betreft de *Fysieke kwaliteit* gemiddeld (cijfer 2) op gaafheid en conservering. Wat betreft de *Inhoudelijke kwaliteit* scoren de sporen laag op zeldzaamheid, gemiddeld op informatiewaarde en laag op ensemblewaarde.

- Wat is het selectieadvies? Wordt vervolgonderzoek binnen het plangebied noodzakelijk geacht? Kunnen op basis van huidig onderzoek aanbevelingen gedaan worden voor toekomstig onderzoek in de omgeving van het plangebied?

Zie hieronder.

4.2 Advies

Het onderzoek van de Walcherse Archeologische Dienst heeft aangetoond dat er zich binnen het gebied van de geplande uitbreiding van de begraafplaats geen behoudenswaardige archeologische resten bevinden. De middeleeuwse grondsporen lijken zich te beperken tot greppel- en slootsporen en twee kuilsporen. De combinatie van het geringe aantal grondsporen anders dan sloot- en greppels, het geringe aantal vondsten, hun fragmentatiegraad en de zeer stugge poelklei ter plaatse lijken te bevestigen dat het onderzoeksgebied zich in de periferie van een middeleeuwse nederzetting bevindt en uitsluitend agrarisch gebruikt werd.

De WAD beveelt daarom geen verder vervolgonderzoek aan voor de locatie. Mochten er tijdens de werkzaamheden toch onverwacht archeologische resten aangetroffen worden, moet contact opgenomen worden met de Walcherse Archeologische Dienst, Bernard Meijlink (06-52552925) of Bram Silkens (06-50850164).

Literatuur

BENNEMA J. & VAN DER MEER K., 1952. *De Bodemkartering van Nederland. Deel 12, Walcheren*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering.

BESUIJEN, G.P.A., 2014, *Domburg - Land van Vliedduin. Gemeente Veere. Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van verkennende boringen*, Artefact! Rapport 95, Kamperland

DEPUYDT, S. & E.COPPENS, 2016 (in concept), *Domburg - Land van Vliedduin. Gemeente Veere. Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven*, Artefact! Rapport 152, Zaamslag

MEIJLINK, B.H.F.M. & B. SILKENS 2012, *Middeleeuwse bewoning bij de Duinburg, een archeologische opgraving aan de Roosjesweg (plangebied De Golfslag) te Domburg*, Walcherse Archeologische Rapporten 11

VOS, P.C. & R.M. VAN HEERINGEN, 1997. Holocene geology and occupation history of the Province of Zeeland (SW Netherlands). In: FISHER M.M. (ed.). *Mededelingen Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Nr. 59. Holocene evolution of Zeeland (SW Netherlands)*. Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Haarlem.

Bijlage 1. Spoorformulier

SPOORFORMULIER

Project: VEDO_016_003

Gemeente: Domburg

OPGR_ID	PUT	VLAKE	SPOOR	VULLING	AARDSP	KLEUR	VORMVL	DIEPTE	STRUC	Insluit	TEK
VEDO 016/003	1	1	1	1	greppel	dbrgr	lineair		Kz2	Hk, bst spikkel, beetje bot	
VEDO 016/003	1	1	1	2	greppel	dbrgr	lineair		Kz1		
VEDO 016/003	1	1	2	1	greppel	brgr	lineair		Ks1		
VEDO 016/003	1	1	3	1	greppel	dgr	lineair		Kz3		
VEDO 016/003	1	1	3	2	greppel	gr gevl	lineair		KZ1		
VEDO 016/003	1	1	4	1	vlek	dbrgr	rechthoek		Kz2		
VEDO 016/003	1	1	5	1	greppel	dgrbr	lineair		Kz3		
VEDO 016/003	1	1	5	2	greppel	dbr	lineair		Kz1		
VEDO 016/003	1	1	5	3	greppel	gebr	lineair		Zs1		
VEDO 016/003	1	1	6	1	paalgat	dgrbr	vierkant		Kz3		
VEDO 016/003	1	1	7	1	kuil	dgr	ovaal		Ks2		
VEDO 016/003	1	1	8	1	kuil	dgrbr	ovaal		Kz3		
VEDO 016/003	1	1	8	2	kuil	gr			Kz2		
VEDO 016/003	1	1	9		kuil	gr gevl			Kz1		
VEDO 016/003	1	1	999		recent		lineair				
VEDO 016/003	1	1	1000		laag	grbr			Ks1		
VEDO 016/003	1	1	1001		laag	dgrbr			Kz2	Hk,Bst, bot, aw	
VEDO 016/003	1	1	1002		laag	br			Zs2	bst	
VEDO 016/003	1	1	1003		laag	dbr			Zs2		
VEDO 016/003	1	1	1004		laag						
VEDO 016/003	1	1	1005		laag	dbrgr			Kz2	bst spikkel, Hk spikkel	
VEDO 016/003	1	1	1006		laag	br			Kz1		
VEDO 016/003	1	1	1007		laag	br			Ks1		
VEDO 016/003	1	1	1008		laag	gr			Ks2		
VEDO 016/003	1	1	1009		laag	dbr			V		
VEDO 016/003	1	1	1010		laag	br			V		
VEDO 016/003	1	1	1011		laag	lblgr			Ks3		
VEDO 016/003	2	1	1		laag	brgr			Ks2	MN, HK?, beetje bst spikkel	
VEDO 016/003	2	1	2		laag	brgr			Ks2		
VEDO 016/003	2	1	999		recent	dbr gevl	lineair		Ks2		
VEDO 016/003	2	1	1000		laag	grbr			ks1		
VEDO 016/003	3	1	1	1	greppel	dgrbr	lineair		kz2	bst, HK,fe	
VEDO 016/003	3	1	1	2	greppel	brgr	lineair		kz2	HK	
VEDO 016/003	3	1	2	1	greppel	dgr	lineair		kz2	bst, HK, fe	

Bijlage 2. Vondstformulier

VONDSTFORMULIER										
Project: VEDO_016_003										
Gemeente: Domburg										
VONDST	INHOUD	PUT	VLAK	VAK	SPOOR	VULLING	SEGM	MONSTER	VERZAMEL	DATUM
1	mix	1	1		1001				aanleg vlak	06-jun-16
2	bouwmateriaal	1	1		1001				aanleg vlak	06-jun-16
3	aardewerk	1	1		1001				aanleg vlak	06-jun-16
4	bouwmateriaal	1	1		1	1			aanleg vlak	06-jun-16
5	aardewerk	1	1		4				aanleg vlak	06-jun-16
6	bouwmateriaal	1	1		1001				aanleg vlak	06-jun-16
7	aardewerk	1	1		7				coupe	07-jun-16
8	metaal	1	1		999				detc (stort)	07-jun-16
9	mix	1	1		5	3			coupe	07-jun-16
10	bodemmonster algemeen	1	1		8	2		MA	coupe	07-jun-16
11	metaal	1	1		1	1			detc	07-jun-16
12	mix	2	1		1				aanleg vlak	07-jun-16
13	mix	1	1		3				coupe	07-jun-16
14	mix	1	1		1	1			coupe	07-jun-16
15	metaal	3	1		2	1			detc	08-jun-16
16	mix	3	1		1001				aav	08-jun-16

